

31.1.2020

**POHJOISSAAMEN KIELI JA KULTTUURI 60 op
OPETUSSUUNNITELMA
2020–2021**

Saamelaisalueen koulutuskeskus
Sámi oahpahuiguovddáš
Säämi máttááttáskuávdáš
Sää'm škooltemkõõskõs

2020

SISÄLLYS

1. Esittely	1
2. Tavoitteet	1
3. Pohjoissaamen kieli ja yleiset kielitutkinnot	2
4. Opetusmenetelmät	2
5. Opintoihin osallistumisesta ja läsnäolosta	3
6. Opintoneuvonta	3
7. Opintojen arviointi	3
8. Opintojen kuvaus	4
9. Kurssien kuvaukset ja arviointikriteeri	4
9.1. Pohjoissaamen kielen opinnot 45 op	4
9.2. Saamelaisen kulttuurin opinnot 15 op	12

POHJOISSAAMEN KIELEN JA SAANEKAISKULTTUURIN KOULUTUS

1. Esittely

Saamelaisalueen koulutuskeskuksen pohjoissaamen kielen ja saamelaiskulttuurin koulutus (POSAKU) kestää vuoden ja on laajuudeltaan 60 opintopistettä (op). Koulutus koostuu pohjoissaamen kielen opinnoista (45 op) ja saamelaisen kulttuurin opinnoista (15 op). Kieliopintoihin sisältyy opintomatkoja ja kieliharjoitteluja, joiden avulla opiskelijalla on mahdollisuus tutustua Saamenmaahan ja saamenkieliseen työelämään.

Koulutus on tarkoitettu kaikille pohjoissaamen kielestä ja kulttuurista kiinnostuneille. Koulutuksessa lähdetään liikkeelle pohjoissaamen kielen alkeista, joten aiempia saamen opintoja ei vaadita. Opetuskielenä on aluksi suomi ja opintojen edetessä pohjoissaame. Koulutuksen opetusohjelma on suunniteltu siten, että se sopii työelämässä saamen kielen ja kulttuurin osaamista tarvitseville sekä jatko-opintoja suunnitteleville.

Saamelaisalueen koulutuskeskuksen pohjoissaamen kielen opinnoilla voi hakea hyväksilukua Oulun yliopiston Giellagas-instituutin saame vieraana kielenä perusopinnoille. Opintojen hyväksilukumahdollisuus on esimerkki Oulun yliopiston Giellagas-instituutin ja Saamelaisalueen koulutuskeskuksen konkreettisesta yhteistyöstä. Pohjoissaamen kielen ja kulttuurin opintoja voi myös jatkaa Koutokeinossa Saamelaisessa korkeakoulussa.

2. Tavoitteet

Oppiaineen tavoitteena on kouluttaa monitaitoisia kielen ammattilaisia saamelaisyhteisön tarpeisiin, antaa opiskelijoille hyvä kirjallinen ja suullinen taito pohjoissaamen kielessä, valmiudet käyttää saamen kieltä erilaisissa arkielämän viestintätilanteissa ja valmiudet suorittaa yleisten kielitutkintojen saamen kielen keskitason tutkinto. Opiskelijat, joilla on yleiset edellytykset osallistua ylioppilastutkintoon, voivat suorittaa saamen kielen ja kulttuurin koulutuksen käytyään myös saamen kielen lyhyen oppimäärän ylioppilaskokeen.

Koulutuksen tavoitteena on myös antaa opiskelijoille tietoa saamelaisten historiasta, saamelaisesta perinteistiedosta, nykykulttuurista ja yhteiskunnallisista erityispiirteistä, jotka liittyvät saamelaisten asemaan vähemmistö- ja alkuperäiskansana.

Koulutuksen perustana on myös tutustua kielen revitalisaatioon eli elvytykseen ja olla osa tätä yhteistä tavoitetta.

3. Pohjoissaamen kieli ja yleiset kielitutkinnot

Pohjoissaamen kielessä voi suorittaa Yleisten kielitutkintojen perus, keski- tai ylimmän tutkinnon. Tutkinnossa on seuraavat osat: puheen ymmärtäminen, tekstin ymmärtäminen, puhuminen ja kirjoittaminen. Pohjoissaamen kielen tutkinto järjestetään kerran vuodessa. Kielitutkintoon osallistuminen on vapaaehtoista.

Tutkinnon suorittamalla voi osoittaa virallisesti kielitaitonsa. Tutkintotodistusta voi käyttää esimerkiksi työ- tai opiskelupaikan hakemiseen. Tutkinnot ovat maksullisia, hinta riippuu valitusta tutkinnosta ja sen tasosta. Tutkintomaksusta vastaa opiskelija itse.

Yleiset kielitutkinnot ovat aikuisille suunnattuja kielitaitotutkintoja. Tutkinnot mittaavat kielen osaamista sellaisissa käytännön tilanteissa, joissa aikuinen joutuu puhumaan, kuuntelemaan, kirjoittamaan tai lukemaan jotakin vierasta kieltä - joko Suomessa tai ulkomailla. Yleiset kielitutkinnot ovat kansallisia ja virallisia kielitutkintoja, niiden kehittämistyöstä vastaavat Opetushallitus sekä Jyväskylän yliopiston Soveltavan kielentutkimuksen keskus.

Lisätietoja kielitutkinnoista Opetushallituksen sivuilta www.oph.fi → [Koulutus ja tutkinnot](#) → [Kielitutkinnot](#) → [Yleiset kielitutkinnot](#) tai [Soveltavan kielentutkimuksen keskuksen sivuilta \[www.jyu.fi/hum/laitokset/solki\]\(http://www.jyu.fi/hum/laitokset/solki\)](#) → [Yleiset kielitutkinnot](#).

4. Opetusmenetelmät

Opiskelu pohjoissaamen kielen ja kulttuurin perustuu runsaaseen vuorovaikutukseen opettajan ja muiden opiskelijoiden kanssa. Sosiaalisella yhteisöllä on suuri merkitys oppimisessa ja näin vuorovaikutteinen oppiminen ja osaaminen tulevat hyödynnettyä. Oppitunneille osallistuminen on siis erittäin tärkeää. Myös kulttuurikurssien ”tekemällä oppiminen” -metodi ovat hyväksi havaittuja tapoja oppia kieltä.

Opiskelu järjestetään soveltaen kielikylpymenetelmää siten, että opintojen edetessä koulutus toteutetaan pääasiassa pohjoissaameksi. Alussa apukielenä käytetään suomea, mutta alkeiden jälkeen opetuskielenä käytetään pääasiassa pohjoissaamea. Opetus toteutetaan lähiopetuksena ja mutta opinnot sisältävät myös itsenäistä opiskelua.

Opiskelijaa pyritään valmentamaan valinnoissaan ja opinnoissaan suunnitelmalliseen, pitkäjänteiseen ja vastuulliseen toimintaan sekä toimimaan ryhmän jäsenenä. Omaaloitteisuus, läsnäolo tunneilla, aktiivisuus ja kyky itsenäiseen työskentelyyn opiskelussa ovat tärkeitä tavoitteita.

5. Opintoihin osallistumisesta ja läsnäolosta

Opinnot vaativat säännöllisen läsnäolon tunneilla, vähintään 80 % läsnäolo/kurssi. Siitä ylimenevät poissaolot (erityisesti selvittämättömät tai luvattomat poissaolot) voivat olla syy kurssin hylkäämiseen. Poissaolot selvitetään mahdollisimman pian.

Oppitunneilla annettu tieto on kurssin ydin ja harjoitukset nivoutuvat oppituntien sisältöön. Erityisesti kieliohjelmojen suullisten harjoitusten suorittaminen on huomattavan vaikeaa ilman säännöllistä läsnäoloa tunneilla. Tämä koskee yhtä hyvin myös muita kielen osa-alueita.

Jos ei pääse tunneille, kukin opiskelija huolehtii itse siitä, että hän pysyy ajan tasalla ja tietää, mitä tunnilla on käsitelty. Minkäänlaisia erillisiä kotitehtäviä tms. korvaavia töitä ei automaattisesti järjestetä, ne ovat aina poikkeuksia ja niistä keskustellaan erikseen. Myöskään tukiopeetus tms. ei ole automaatio. Kurssien suorittamiseen liittyvien tehtävien palautta tai tekemättä jättäminen voivat olla syy kurssin hylkäämiseen.

Huomioi opetussuunnitelman eri kurssien etenemisesteet, esim. Saame II -kurssia ei voi suorittaa ellei Saame I ole suoritettuna tai suoritteilla. Opetussuunnitelman kursseissa on kerrottu etenemisesteistä kohdassa lisätiedot.

6. Opintoneuvonta

Syyslukukauden alussa opiskelija tekee itselleen henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman (HOPS). HOPSin käsittelyä varten sovitaan erilliset ajat, jolloin on mahdollisuus keskustella tarkemmin opintoihin liittyvistä kysymyksistä ofelaš-ohjaajan kanssa. Opintojen alussa opiskelijoille tehdään myös lukitesti, jolla kartoitetaan mahdollisia oppimis-, luku- ja kirjoitusvaikeuksia. Lukuvuoden aikana opiskelija ja ofelaš-ohjaaja yhdessä arvioivat ja päivittävät opiskelusuunnitelmaa.

Opinto-ohjaaja neuvoo kaikkia opiskelijoita opiskeluun liittyvissä kysymyksissä. Opinto-ohjaaja Tea Niemelä: puh. 040 723 7201 tai tea.niemela@sogsakk.fi

7. Opintojen arviointi

Opiskelun arviointitapoina käytetään itse-, vertais- ja opettajan johdolla tapahtuvaa arviointia.

Kurssiarvosanaan vaikuttavat kurssien kirjalliset ja suulliset tehtävät, jatkuva näyttö, tuntiöskentely, kotitehtävien ja muiden kurssiin kuuluvien tehtävien tekeminen sekä kurssikoe. Kurssin voi arvioida ilman kurssikoetta. Tällöin kurssiin sisältyy esim. suullinen koe, raportti, esitelmä, projektityö tai muu näyttö. Joillakin kursseilla hyväksytyt arvosana edellyttää esim. suullisia esityksiä ja tutkielmia.

Saamelaisalueen koulutuskeskuksen opetusaineissa aineenopettaja arvioi opiskelijan osaamistaidot opetusaineessa arvioinnin kriteerien mukaisesti asteikolla 1–5: erinomainen (5), kiitettävä (4), hyvä (3), tyydyttävä (2), välttävä (1), hylätty (0). Käytössä ovat myös merkinnät hyväksytyt (HYV) tai hylätty (HYL). Merkintä SK tarkoittaa, että suoritus on kesken.

8. Opintojen kuvaus

Koulutus koostuu pohjoissaamen kielen ja saamelaisen kulttuurin opinnoista. Kieliopinnoihin sisältyy opintomatkoja ja kieliharjoitteluja, joiden avulla opiskelija saa mahdollisuuden tutustua Saamenmaahan ja saamenkieliseen työelämään. Saamelaiskulttuurikurssit tuovat vaihtelua kielen opiskeluun.

Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma	0 op
Pohjoissaamen kielen opinnot	45 op
Saame I	7 op
Saame II	7 op
Saame III	7 op
Saame IV	6 op
Saame V	6 op
Saame VI	6 op
Saamelainen kirjallisuus	2 op
Kieliharjoittelu I	2 op
Kieliharjoittelu II	2 op
Saamelaisen kulttuurin opinnot	15 op
Johdatus saamelaiskulttuuriin	2 op
Inarinsaamen kieli ja kulttuuri	2 op
Koltansaamen kieli ja kulttuuri	2 op
Karvakenkien ompelu	3 op
Sisnatyö	2 op
Hopeatyö	2 op
Puu-, luu- tai sarvityö	2 op

9. Kurssien kuvaukset ja arviointikriteerit

9.1. Pohjoissaamen kielen opinnot 45 op

Pohjoissaamen kielen kurssien aihealueet mukailevat Yleisten kielitutkintojen aihepiirejä ja niiden sijoittelu eri kursseihin on viitteellistä. Aihealueista lisää täältä:

http://www.oph.fi/download/155418_YKIperusteetsuo2011.pdf

Pohjoissaamen kielen opintojen kokonaistavoitteena on, että opiskelija osaa käyttää pohjoissaamea erilaisissa suullisia ja kirjallisia taitoja vaativissa tehtävissä ja tilanteissa ja hän kykenee lukemaan erilaisia tekstejä pohjoissaameksi. Opintojen aikana opiskelija saavuttaa sujuvan suullisen ja kirjallisen saamen kielen taidon ja pystyy seuraamaan saamenkielistä opetusta.

kurssin nimi	Saame I
laajuus	7 op
osaamistavoite	Kurssin suoritettuaan opiskelija osaa pohjoissaamen perusrakenteita, ydinkielioppia ja perussanastoa. Hän pystyy viestimään päivittäiseen elämään liittyvissä tilanteissa, kertomaan itsestään ja ympäristöstään. Hän lukee helppoja tekstejä, osaa keskustella helpoista aiheista sekä kirjoittaa saameksi lyhyitä kirjoitelmia. Opiskelija osaa käyttää opinnoissa tarvittavia (sähköisiä) työvälineitä ja kieliteknologiaa.
sisältö	Erilaisia luku-, kirjoitus- ja ääntämisharjoituksia, kielioppia ja tekstin- ja kuullunymmärtämiseen ja puhumiseen liittyviä harjoituksia, sanastoa ja opintomatkoja. Opiskelija tutustuu opinnoissa tarvittaviin (sähköisiin) työvälineisiin. Opiskelija laatii henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman.
aihealueet	Minä ja taustani, koti ja asuminen, jokapäiväinen elämä, sosiaalinen vuorovaikutus.
toteutustavat oppimateriaali	Oppitunnit, harjoitukset, itsenäistä työskentelyä, opintomatkoja. Länsman, Helmi 2005: Cealkke dearvvuodaid 1; Sammallahti, Pekka 1989: Sámi-suoma-sámi sátnegirji, Saamelais-suomalais-saamelainen sanakirja; Pope, Kirsten – Sára, Máret 2004: Eatnigiella, Giellaoahpu váldogirji; muu oppitunneilla jaettava ja käytettävä oppimateriaali.
suoritustavat arviointi	Oppitunnit, harjoitukset ja kirjallinen ja/tai suullinen koe. 1–5. Arviointi kirjallisten tehtävien, kokeiden sekä suullisen näytön perusteella.
opetuskieli	Pohjoissaame ja suomi.

Saame I: Arviointikriteerit on esitetty asteikolla 5-3-1:

5	3	1
<ul style="list-style-type: none"> • Opiskelija hallitsee erinomaisesti opintojakson perusrakenteet, ydinkieliopin ja perussanaston • Opiskelija pystyy viestimään suullisesti ja kirjallisesti erinomaisesti päivittäiseen elämään liittyvissä tilanteissa, kertomaan itsestään ja ympäristöstään: tuotos on rakenteiden, sisällön ja ääntämisen osalta erinomaista, johdonmukaista ja ymmärrettävää, selkeää ja sujuvaa. • Opiskelija ymmärtää erinomaisesti vaihtelevia suullisia ja kirjallisia viestejä ja tekstejä. • Opiskelija osaa soveltaa oppimaansa myös ennakoimattomissa kielenkäyttötilanteissa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Opiskelija hallitsee hyvin mutta epätasaisesti opintojakson perusrakenteet, sanaston ja ydinkieliopin. • Opiskelija pystyy viestimään suullisesti ja kirjallisesti hyvin päivittäiseen elämään liittyvissä tilanteissa, kertomaan itsestään ja ympäristöstään: tuotos on paikoitellen varsin sujuvaa ja pääosin ymmärrettävää, sanojen ja rakenteiden epätarkkuus vaikeuttavat ja katkaisevat merkityksen välittymistä, pitemmissä tuotoksissa perusrakenteetkin tuottavat vaikeuksia, tulee ymmärretyksi kielellisistä ja/tai ääntämisestä johtuvista puutteista huolimatta. • Opiskelija ymmärtää hyvin vaihtelevia suullisia ja kirjallisia viestejä ja tekstejä, saa selvän tekstin pääasioista, vaativammista teksteistä jää osia ymmärtämättä. • Opiskelija pystyy soveltamaan hyvin oppimaansa tutuissa kielenkäyttötilanteissa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Opiskelija hallitsee puutteellisesti opintojakson perusrakenteet, sanaston ja ydinkieliopin. • Opiskelija pystyy viestimään suullisesti ja kirjallisesti erittäin suppeasti päivittäiseen elämään liittyvissä tilanteissa, kertomaan itsestään ja ympäristöstään: tuotos on rakenteiden osalta epätarkkaa, puutteellista ja paikoin vaikea ymmärtää, pitempi tuotos kokonaisuutena katkonaista, sanastovaraston suppeus rajoittaa ilmaisua, perusrakenteiden hallinnassa ja ääntämisessä puutteita. • Opiskelija ymmärtää rutiinimaisia suullisia ja kirjallisia viestejä ja tekstejä. • Opiskelija pystyy soveltamaan oppimaansa vain kaikkein tutuimmassa ja yksinkertaisimmassa kielenkäyttötilanteissa.

kurssin mini laajuus	Saame II 7 op
osaamistavoite	Opiskelijalla on perustiedot pohjoissaamen keskeisestä kieliopista, rakenteista ja perussanavarasto. Hän osaa lukea erityyppisiä tekstejä (esim. helppoa asiatekstiä, satuja ja kertomuksia) ja osaa keskustella niiden pohjalta. Opiskelija kirjoittaa saameksi kirjoitelmia ja viestejä.
sisältö	Erilaisia luku-, kirjoitus- ja ääntämisharjoituksia, kielioppia ja tekstin- ja kuullunymmärtämiseen ja puhumiseen liittyviä harjoituksia, sanastoa ja opintomatkoja.
aihealueet	Jokapäiväinen elämä, kauppa ja palvelut, matkustaminen, sosiaalinen vuorovaikutus.
toteutustavat	Oppitunnit, harjoitukset ja omatoimista harjoittelua ja perehtymistä kirjallisuuteen.
oppimateriaali	Länsman, Helmi 2006: Cealkke dearvvuodaid 2; Sammallahti, Pekka 1989: Sámi-suoma-sámi sátnegirji, Saamelais-suomalais-saamelainen sanakirja; Pope, Kirsten – Sára, Máret 2004: Eatnigiella, Giellaoahpu váldogirji; muu oppitunneilla jaettava ja käytettävä oppimateriaali.
suoritustavat arviointi	Oppitunnit, harjoitukset ja kirjallinen ja/tai suullinen koe. 1–5. Arviointi kirjallisten tehtävien, kokeiden sekä suullisen näytön perusteella.
opetuskieli	Pohjoissaame ja suomi.
lisätiedot	Kurssi Saame I suoritettuna/suoritteilla.

Saame II: Arviointikriteerit on esitetty asteikolla 5-3-1:

5	3	1
<ul style="list-style-type: none"> Opiskelija hallitsee erittäin hyvin opintojakson keskeisen kieliopin, rakenteet ja sanaston. Opiskelija pystyy viestimään suullisesti ja kirjallisesti erinomaisesti kurssin aihepiireihin liittyvissä tilanteissa: tuotos on rakenteiden ja ääntämisen osalta erinomaista, johdonmukaista ja ymmärrettävää, selkeää ja sujuvaa. Opiskelija ymmärtää erinomaisesti vaihtelevia suullisia ja kirjallisia viestejä ja tekstejä. Opiskelija osaa soveltaa oppimaansa myös ennakoimattomissa kielenkäyttötilanteissa. 	<ul style="list-style-type: none"> Opiskelija hallitsee hyvin opintojakson keskeisen kieliopin, rakenteet ja sanaston, mutta niissä on vielä kehitettävää. Opiskelija pystyy viestimään suullisesti ja kirjallisesti hyvin kurssin aihepiireihin liittyvissä tilanteissa: tuotos on paikoitellen varsin sujuvaa ja pääosin ymmärrettävää, sanojen ja rakenteiden epätarkkuus ja katkonaisuus vaikeuttavat merkityksen välittymistä, pitemmissä tuotoksissa perusrakenteetkin tuottavat vaikeuksia, tulee ymmärretyksi kielellisistä ja/tai ääntämisestä johtuvista puutteista huolimatta. Opiskelija ymmärtää hyvin vaihtelevia suullisia ja kirjallisia viestejä ja tekstejä. Opiskelijalla on valmiuksia soveltaa oppimaansa tutuissa kielenkäyttötilanteissa. 	<ul style="list-style-type: none"> Opiskelija hallitsee puutteellisesti opintojakson keskeisen kieliopin, rakenteet ja sanaston. Opiskelija pystyy viestimään suullisesti ja kirjallisesti erittäin suppeasti kurssin aihepiireihin liittyvissä tilanteissa: tuotos on perusrakenteiden osalta puutteellista, hajanaista ja paikoin vaikeaa ymmärtää, pitempi tuotos kokonaisuutena epätarkkaa ja katkonaisena, sanastovaraston suppeus ja hajanaisuus rajoittaa ilmaisua, perusrakenteiden hallinta ja ääntäminen puutteellista. Opiskelija ymmärtää suppeasti rutiininomaisia suullisia ja kirjallisia viestejä ja tekstejä. Opiskelija pystyy soveltamaan oppimaansa vain kaikkein tutuimmissa ja yksinkertaisimmissa kielenkäyttötilanteissa.

kurssin nimi	Saame III
laajuus	7 op
osaamistavoite	Opiskelija palauttaa mieleen edellisillä kursseilla oppimansa asiat ja soveltaa niitä suulliseen ja kirjalliseen kielenkäyttöön ja kartuttaa perusrakenteita ja sanastoa. Opiskelija osaa lukea vaativampia tekstejä pohjoissaameksi ja osaa kirjoittaa ja keskustella pohjoissaameksi niiden pohjalta. Opiskelija osaa ilmaista mielipiteensä ja perustella sen.
sisältö	Erilaisia luku-, kirjoitus- ja ääntämisharjoituksia, kielioppia ja tekstin- ja kuullunymmärtämiseen ja puhumiseen liittyviä harjoituksia, sanastoa ja opintomatkoja.
aihealueet toteutustavat	Työ, terveys ja hyvinvointi, kulttuuri, sosiaalinen vuorovaikutus. Oppitunnit, kirjallisia ja suullisia harjoituksia ja omatoimista perehtymistä kirjallisuuteen.
oppimateriaali	Länsman, Helmi 2006: Cealkke dearvvuođaid 3; Sammallahti, Pekka 1989: Sámi-suoma-sámi sátnegirji, Saamelais-suomalais-saamelainen sanakirja; Pope, Kirsten – Sára, Máret 2004: Eatnigiella, Giellaoahpu váldogirji; muu oppitunneilla jaettava ja käytettävä oppimateriaali.
suoritustavat arviointi	Oppitunnit, harjoitukset ja kirjallinen ja/tai suullinen koe. 1–5. Arviointi kirjallisten tehtävien, kokeiden sekä suullisen näytön perusteella.
opetuskieli	Pohjoissaame.
lisätiedot	Kurssit Saame I suoritettuna ja Saame II suoritettuna/suoritteilla.

Saame III: Arviointikriteerit on esitetty asteikolla 5-3-1:

5	3	1
<ul style="list-style-type: none"> Opiskelija hallitsee erinomaisesti opintojakson keskeisen sisällön, rakenteet ja sanaston. Opiskelija pystyy viestimään suullisesti ja kirjallisesti erinomaisesti kurssin aihepiireihin liittyvissä tilanteissa: tuotos on rakenteiden ja ääntämisen osalta erinomaista, johdonmukaista ja ymmärrettävää, selkeää ja sujuvaa. Pystyy perustelemaan mielipiteensä selkeästi ja monipuolisesti. Opiskelija ymmärtää erinomaisesti vaihtelevia suullisia ja kirjallisia viestejä ja tekstejä. Opiskelija osaa soveltaa oppimaansa myös ennakoimattomissa kielenkäyttötilanteissa. 	<ul style="list-style-type: none"> Opiskelija hallitsee hyvin mutta katkonaisesti opintojakson keskeisen sisällön, rakenteet ja sanaston. Opiskelija pystyy viestimään suullisesti ja kirjallisesti hyvin kurssin aihepiireihin liittyvissä tilanteissa: tuotos on paikoitellen varsin sujuvaa ja pääosin ymmärrettävää, sanojen ja rakenteiden epätarkkuus vaikeuttavat ja katkaisevat merkityksen välittymistä, pitemmissä tuotoksissa perusrakenteetkin tuottavat vaikeuksia, tulee ymmärretyksi kielellisistä ja/tai ääntämisestä johtuvista puutteista huolimatta. Pystyy perustelemaan mielipiteensä ymmärrettävästi ja vaihtamaan ajatuksia tutuissa tilanteissa ja toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta. Opiskelija ymmärtää melko hyvin vaihtelevia suullisia ja kirjallisia viestejä: saa selvän kurssin aihepiirejä käsittelevän tekstin pääasioista, mutta vaativammista teksteistä voi jäädä osia ymmärtämättä. Opiskelijalla on valmiuksia soveltaa oppimaansa tutuissa kielenkäyttötilanteissa. 	<ul style="list-style-type: none"> Opiskelija hallitsee puutteellisesti opintojakson keskeisen sisällön, rakenteet ja sanaston. Opiskelija pystyy viestimään suullisesti ja kirjallisesti erittäin suppeasti kurssin aihepiireihin liittyvissä tilanteissa: tuotos on perusrakenteiden osalta puutteellista, hajanaista ja paikoin vaikeaa ymmärtää, pitempi tuotos kokonaisuutena epätarkkaa ja katkonaista, sanastovaraston suppeus ja hajanaisuus rajoittaa ilmaisua, ääntämispuutteet vaikeuttavat sanojen ymmärtämistä. Pystyy perustelemaan mielipiteensä suppeasti, sanaston ja rakenteiden puutteellinen hallinta rajaa paljolti sitä, mitä asioita pystyy käsittelemään. Opiskelija ymmärtää suppeasti rutiininomaisia suullisia ja kirjallisia viestejä ja tekstejä. Opiskelija pystyy soveltamaan oppimaansa vain tutuimmissa ja yksinkertaisimmista kielenkäyttötilanteissa.

kurssin nimi	Saame IV
laajuus	6 op
osaamistavoite	Opiskelija osaa keskustella ja kirjoittaa pohjoissaameksi. Hän osaa soveltaa aikaisemmin oppimaansa tietoa suulliseen ja kirjalliseen kielenkäyttöön ja kehittää sanavarastoaan. Hän osaa lukea vaativampia tekstilajeja saameksi ja osaa kirjoittaa ja keskustella saameksi niiden pohjalta. Hän osaa esitellä kertoa jostakin laajemmasta aiheesta ja perustella mielipiteensä.
sisältö	Eri teemojen ympärille rakennettuja ohjattuja keskustelu- ja kirjoitusharjoituksia ja lyhyitä, valmisteltuja suullisia esityksiä eri aiheista.
aihealueet	Ympäristö, työ, sosiaalinen vuorovaikutus.
toteutustavat oppimateriaali	Oppitunnit ja suulliset ja kirjalliset harjoitukset. Länsman, Helmi 2008: Cealkke dearvvuodaid 4; Sammallahti, Pekka 1989: Sámi-suoma-sámi sátnegirji, Saamelais-suomalais-saamelainen sanakirja; Pope. Kirsten – Sára, Máret 2004: Eatnigiella, Giellaoahpu váldogirji; muu oppitunneilla jaettava ja käytettävä oppimateriaali.
suoritustavat arviointi	Oppitunnit, harjoitukset ja kirjallinen ja/tai suullinen koe. 1–5. Arviointi kirjallisten tehtävien, kokeiden sekä suullisen näytön perusteella.
opetuskieli	Pohjoissaame.
lisätiedot	Kurssit Saame I ja II suoritettuna ja Saame III suoritettuna/suoritteilla.

Saame IV: Arviointikriteerit on esitetty asteikolla 5-3-1:

5	3	1
<ul style="list-style-type: none"> • Kirjoittaa sujuvia erityyppisiä, sisällöltään monipuolisia ja rakenteeltaan loogisia tekstejä. • Ymmärtää lähes vaikeuksista rakenteellisesti ja kielellisesti monimutkaisiakin tekstejä. Joskus ymmärtäminen haasteellista, jos aihepiiri tai asian käsittely on vierasta. • Puhuu sujuvasti ja puheenvuorot ovat luontevia ja yhtenäisiä. Pystyy esittämään selkeän kuvauksen monimutkaisestakin aiheesta. • Pystyy perustelemaan mielipiteensä selkeästi ja monipuolisesti ja ottamaan aktiivisesti osaa keskusteluun ja kuvailemaan näkemäänsä, kuulemaansa ja kokemaansa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kirjoittaa sisällöltään pääosin ymmärrettävää tekstiä, mutta epäselvät ilmaukset ja rakenteiden epätasainen käyttö vaikeuttavat ymmärtämistä. • Opiskelija saa selvän yleisiä aihepiirien tekstien pääasioista, mutta vaativammista voi jäädä osia ymmärtämättä. • Puhe voi olla toisinaan hidasta ja sisältää epäluontevia katkoja. Tulee kuitenkin ymmärretyksi hyvin kielellisistä ja/tai ääntämisestä johtuvista puutteistaan huolimatta. • Ymmärtää pidempää yhtäjaksoista puhetta, jos aihepiiri on tuttu. Ymmärtää keskeisen ajatuksen puheesta, joka koskettaa ajankohtaisia asioita. Jos aihepiiri on vieras tai puhejakso pitkä, niin ymmärtäminen tuottaa vaikeuksia. • Pystyy perustelemaan mielipiteensä ymmärrettävästi ja vaihtamaan ajatuksia tutuissa tilanteissa ja toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pystyy kirjoittamaan suppeita, yksinkertaisia tekstejä. Teksti on hajanaista ja rakenteeltaan horjuvaa ja siinä esiintyy vaikeasti ymmärrettäviä ilmauksia. • Ymmärtää pääasioita tuttuja aiheita käsittelevistä teksteistä. • Selviää helpoissa puhetilanteissa, sanasto ja rakenteiden suppeus rajaavat viestintää. • Ymmärtää selkeää puhetta, joka käsittelee tuttuja ja rutiininomaisia asioita. • Pystyy perustelemaan mielipiteensä erittäin suppeasti, sanaston ja rakenteiden puutteellinen hallinta rajaa paljolti sitä, mitä asioita pystyy käsittelemään.

kurssin nimi	Saame V
laajuus	6 op
osaamistavoite	Opiskelija syventää pohjoissaamen kielen suullista ja kirjallista taitoaan ja kykenee käyttämään pohjoissaamea monenlaisissa tilanteissa. Opiskelija pystyy pitämään esitelmän/alustuksen valitsemastaan aiheesta, käyttämään saamenkielisiä lähteitä ja perustelemaan näkemyksensä monipuolisesti.
sisältö	Eri teemojen ympärille rakennettuja ohjattuja keskustelu- ja kirjoitusharjoituksia ja kielioppia. Opiskelija pitää esitelmän valitsemastaan aiheesta. Esitelmään valmistaudutaan etukäteen mm. kokoamalla käsiteltävien aihepiirien sanastoa.
aihealueet:	Ympäristö, yhteiskunta, sosiaalinen vuorovaikutus.
toteutustavat oppimateriaali	Oppitunnit ja suulliset harjoitukset.
suoritustavat arviointi	Ajetaan tunneilla. Oppitunnit, esitelmä, harjoitukset ja kirjallinen ja/tai suullinen koe. 1–5. Arviointi kirjallisten tehtävien, kokeiden sekä suullisen näytön perusteella.
opetuskieli	Pohjoissaame.
lisätiedot	Kurssit Saame I, II, III suoritettuina ja Saame IV ja kieliharjoittelu suoritettuna/suoritteilla.

Saame V: Arviointikriteerit on esitetty asteikolla 5-3-1:

5	3	1
<ul style="list-style-type: none"> • Kirjoittaa sujuvia erityyppisiä, sisällöltään monipuolisia ja rakenteeltaan loogisia tekstejä. • Ymmärtää lähes vaikeuksitta rakenteellisesti ja kielellisesti monimutkaisiakin tekstejä. • Puhuu sujuvasti ilman, että olisi useinkaan selvää tarvetta hakea ilmauksia. Puheenvuorot ovat luontevia ja yhtenäisiä. Pystyy esittämään selkeän kuvauksen monimutkaisestakin aiheesta. • Pystyy perustelemaan mielipiteensä selkeästi ja monipuolisesti ja ottamaan aktiivisesti osaa keskusteluun ja kuvailemaan näkemäänsä, kuulemaansa ja kokemaansa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kirjoittaa sisällöltään pääosin ymmärrettävää tekstiä, mutta epäselvät ilmaukset ja rakenteiden epätasainen käyttö vaikeuttavat ymmärtämistä. • Opiskelija saa selvän yleisiä aihepiirien tekstien pääasioista, mutta vaativammista voi jäädä osia ymmärtämättä. • Puhe voi olla melko hidasta ja sisältää epäluontevia katkoja. Tulee kuitenkin ymmärretyksi hyvin kielellisistä ja/tai ääntämisestä johtuvista puutteistaan huolimatta. • Ymmärtää pidempää yhtäjaksoista puhetta, jos aihepiiri on tuttu. Ymmärtää keskeisen ajatuksen puheesta, joka koskettaa ajankohtaisia asioita. Jos aihepiiri on vieras tai puhejakso pitkä, niin ymmärtäminen tuottaa vaikeuksia. • Pystyy perustelemaan mielipiteensä ymmärrettävästi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pystyy kirjoittamaan suppeita, yksinkertaisia tekstejä. Teksti on kuitenkin hajanaista ja rakenteeltaan horjuvaa, ja siinä esiintyy vaikeasti ymmärrettäviä ilmauksia. • Ymmärtää pääasioita tuttuja aiheita käsittelevistä teksteistä • Selviää helpoissa puhetilanteissa, sanasto ja rakenteiden suppeus rajaavat viestintää. • Ymmärtää selkeää puhetta, joka käsittelee tuttuja asioita. • Pystyy perustelemaan mielipiteensä erittäin suppeasti, sanaston ja rakenteiden puutteellinen hallinta rajaa paljolti sitä, mitä asioita pystyy käsittelemään.

kurssin nimi	Saame VI
laajuus	6 op
osaamistavoite	Opiskelija syventää ja kehittää pohjoissaamen kielen suullista ja kirjallista taitoaan ja kykenee käyttämään pohjoissaamea monenlaisissa tilanteissa. Opiskelija tutustuu kääntämisen perusperiaatteisiin ja osaa kääntäessä kiinnittää huomiota keskeisiin kielioppiasioihin, lauserakenteisiin ja pohjoissaamen ja suomen keskeisimpiin eroihin ja yhtäläisyyksiin.
sisältö	Eri teemojen ympärille rakennettuja ohjattuja keskustelu- ja käännoharjoituksia.
toteutustavat oppimateriaali	Oppitunnit ja kirjalliset ja suulliset harjoitukset. Jaetaan oppitunneilla.
suoritustavat arviointi	Oppitunnit, harjoitukset ja kirjallinen ja/tai suullinen koe. 1–5. Arviointi kirjallisten tehtävien perusteella. Kurssista 3 op voi olla sisällöltään vapaavalintaista ja sisältää esimerkiksi mediakurssin, jos osallistujia riittävä määrä. Arviointi valinnaiselta osalta asteikolla suoritettu/hylätty.
opetuskieli	Pohjoissaame.
lisätiedot	Kurssit Saame I, II, III, IV ja kieliharjoittelu suoritettuina ja Saame V suoritettuna/suoritteilla.

Saame VI: Arviointikriteerit on esitetty asteikolla 5-3-1:

5	3	1
Opiskelija osaa kääntää vaativakin tekstejä suomesta pohjoissaameen. Käännös on rakenteellisesti ja sanastollisesti sujuvaa ja sisällöltään monipuolista ja loogista.	Opiskelija osaa kääntää yleisiä tekstejä suomesta pohjoissaameen. Käännös on rakenteellisesti ja sanastollisesti hyvää mutta epäselvät ilmaukset ja rakenteiden epätasainen käyttö vaikeuttavat ymmärtämistä ja luettavuutta.	Opiskelija osaa kääntää helppoja ja yksikertaisia tekstejä suomesta pohjoissaameen. Käännös on rakenteellisesti ja sanastollisesti horjuvaa ja suppeaa.

kurssin nimi	Saamelainen kirjallisuus
laajuus	2 op
osaamistavoite	Opiskelija tutustuu saamelaiseen kirjallisuuteen. Hän lukee ainakin yhden pohjoissaamenkieliseen (lasten)kirjallisuuteen kuuluvan teoksen ja osaa esitellä sen ja kertoa siitä oman arvionsa.
sisältö	Omatoimista perehtymistä kirjallisuuteen, kirja-arvostelun tai kirjaesittelyn laatiminen, keskustelua.
toteutustavat oppimateriaali	Oppitunnit, keskustelua, omatoimista perehtymistä kirjallisuuteen.
suoritustavat arviointi	yksi saamenkielinen (lasten)kirja
opetuskieli	Kirjallisuuden lukeminen, keskustelua ja kirja-arvostelu tai -esittely.
lisätiedot	Suoritettu/hylätty. Pohjoissaame. Kurssit Saame I suoritettuna ja Saame II suoritettuna/suoritteilla.

kurssin nimi	Kieliharjoittelut 1 ja 2
laajuus	2 op + 2 op
osaamistavoite	Opiskelija tutustuu työelämään ja sen vaatimukseen ja soveltaa oppimaansa työtehtävissä, jotka edellyttävät saamen kielen taitoa.
sisältö	Opiskelija tutustuu molemmilla kieliharjoittelukerroilla viikon ajan sellaisiin työtehtäviin, jotka edellyttävät saamen kielen taitoa ja kielen kirjallista tai/ja suullista käyttöä. Hän soveltaa ja käyttää oppimiaan tietoja ja taitoja käytännön työelämässä. Harjoittelupaikka voi olla Suomessa tai ulkomailla.
toteutustavat	Opiskelija kirjoittaa kummastakin harjoittelusta pohjoissaamenkielisen sivun pituisen raportin, jossa kertoo harjoittelustaan (esim. tekemistään työtehtävistä) ja pohtii harjoittelun yhteyttä ja merkitystä opintoihinsa.
suoritustavat arviointi	Harjoittelu ja raportti.
opetuskieli	Suoritettu/hylätty.
lisätiedot	Pohjoissaame. Kurssit Saame I, II suoritettuina ja Saame III suoritettuna/suoritteilla.

9.2. Saamelaisen kulttuurin opinnot 15 op

kurssin nimi	Johdanto saamelaiskulttuuriin
laajuus	2 op
osaamistavoite	Opiskelijalla on kurssin käytyään yleistä tietoa saamen kielten ja saamelaiskulttuurin historiasta ja nykytilasta ja niistä asioista, jotka ovat nykytilan rakentumiseen vaikuttaneet. Opiskelija on perehtynyt saamen kielten asemaan saamelaisessa yhteiskunnassa sekä niihin yhteiskunnallisiin muutoksiin, jotka ovat johtaneet kielten ja kulttuurin nykytilaan. Hän tietää myös saamelaisen historian keskeisiä tapahtumia ja käännekohtia.
sisältö	Saamelaisten historiaa ja nykypäivää, saamelaisen yhteiskunnan tärkeimpiä kehityskulkuja, saamelaiset instituutiot, saamelaistaiteet.
oppimateriaali	Lehtola, Veli-Pekka 1997: Saamelaiset, historia, yhteiskunta, taide. Kustannus-Puntsi.
suoritustavat arviointi	Esitelmä tai kirjallisuuspohjainen tentti tai opintopäiväkirja. Suoritettu/hylätty.
opetuskieli	Suomi.

kurssin nimi	Inarinsaamen kieli ja kulttuuri
laajuus	2 op
osaamistavoite	Opiskelija osaa inarinsaamenkielisiä fraaseja ja on tutustunut inarinsaamelaiseen kulttuuriin.
sisältö	Lyhyt johdatus inarinsaamen kieleen ja kulttuuriin, opintomatkoja esim. vierailu inarinsaamen kielen kielipesässä.
toteutustavat oppimateriaali	Oppitunnit, opintomatkat, vierailut, keskustelua. Jaetaan tunneilla.
suoritustavat arviointi	Oppitunnit, opintomatkat, vierailut ja luennot. Suoritettu/hylätty.
opetuskieli	Inarinsaame/suomi.

kurssin nimi	Koltansaamen kieli ja kulttuuri
laajuus	2 op
osaamistavoite	Opiskelija osaa koltansaamenkielisiä fraaseja ja on tutustunut koltansaamelaiseen kulttuuriin.
sisältö	Lyhyt johdatus koltansaamen kieleen ja kulttuuriin, opintomatkoja esim. Sevettijärvelle.
toteutustavat oppimateriaali	Oppitunnit, opintomatkat, vierailut, keskustelua. Jaetaan tunneilla.
suoritustavat arviointi	Oppitunnit, opintomatkat, vierailut ja luennot. Suoritettu/hylätty.
opetuskieli	Koltansaame/suomi.

kurssin nimi **Karvakenkien ompelu**
laajuus 3 op
osaamistavoite Opiskelija osaa tehdä poron koipinahasta karvakengät.
sisältö Koipien nylkemistä ja näskäystä, karvakenkien ompelua, keskustelua ja tarinointia käsityönperinteen taitajan kanssa.
suoritustavat Aktiivinen osallistumien ja karvakengät.
arviointi Suoritettu/hylätty.
opetuskieli Pohjoissaame.
lisätiedot Kurssin sijaan opiskelija voi olla esim. laajennetussa kieliharjoittelussa. Erillisistä suoritustavasta sovitaan erikseen.

kurssin nimi **Sisnatyö**
laajuus 2 op
osaamistavoite Opiskelija osaa tehdä sisnasta esim. (käsityö)laukun tai tossut.
sisältö Käsitöiden tekoa, keskustelua ja tarinointia käsityönperinteen taitajan kanssa.
suoritustavat Aktiivinen osallistumien ja sisnatyö.
arviointi Suoritettu/hylätty.
opetuskieli Pohjoissaame.
lisätiedot Kurssin sijaan opiskelija voi olla esim. laajennetussa kieliharjoittelussa. Erillisistä suoritustavasta sovitaan erikseen.

kurssin nimi **Hopeatyö**
laajuus 2 op
osaamistavoite Opiskelija osaa käyttää hopeatyöhön liittyviä työkaluja, kertoa hopeasta käsityömateriaalina, sen ominaisuuksista ja mahdollisuuksista erilaisten tuotteiden valmistuksessa. Hän osaa käyttää oikeanlaisia työasusteita, henkilökohtaisia suojaimeja ja osaa noudattaa työturvallisuuden määräyksiä. Hän tuntee myös työturvallisuuteen liittyviä tekijöitä.
suoritustavat Aktiivinen osallistumien ja hopeatyö.
arviointi Suoritettu/hylätty.
opetuskieli Pohjoissaame.
lisätiedot Kurssin sijaan opiskelija voi olla esim. laajennetussa kieliharjoittelussa. Erillisistä suoritustavasta sovitaan erikseen.

kurssin nimi **Pahka-, luu tai sarvityö**
laajuus 2 op
osaamistavoite Opiskelija osaa kertoa poronluusta (poron sääriluista ja koparoista), sarvista ja pahkasta käsityömateriaalina. Hän osaa käyttää työkaluja ja työstö- ja hiontakoneita ja oikeanlaisia työasusteita, henkilökohtaisia suojaimeja ja osaa noudattaa työturvallisuuden määräyksiä. Hän tuntee myös työturvallisuuteen liittyviä tekijöitä.
sisältö Opiskelijan oman materiaalivalinnan mukaan seuraavista: luun tai sarven sahausta, viilausta, hiontaa ja hienohiontaa tai pahkan sahausta ja/tai veistämistä, aihion muotoilua, kovertamista, hienohiontaa, parkkivärjäytystä, öljyämisen käyttöä ja huoltamista. Harjoitustyönä opiskelija tekee luupuikon, voi- tai paperiveitsen, sarvikorut tai pettukuloimet.

toteutustavat	Pahka-/luu-/sarvityön aktiivista tekoa.
suoritustavat	Harjoitustyön/-töiden teko.
arviointi	Suoritettu/hylätty.
opetuskieli	Pohjoissaame.
lisätiedot	Kurssin sijaan opiskelija voi olla esim. laajennetussa kieliharjoittelussa. Erillisistä suoritustavasta sovitaan erikseen.